

MISA ZA DJECU I MLADE SVAKI PUT NOVI IZVOR RADOSTI I NADAHNUĆA*

(Deset meditativnih pitanja na temu misa za djecu i mlade)

Za jedne je misa s djecom i misa za mlade trajna frustracija, a za druge svaki put novi izvor radosti i nadahnuća. Slijedeća razmišljanja mogu biti poticaj i ohrabrenje za daljnja razmišljanja.

1. Zahtjevanje inkulturacije

Da li smo zaista svjesni da liturgijska obnova II. vat. sabora znači epohalni prijelaz u liturgijskom djelovanju Katoličke crkve?

Naime, liturgijska obnova naglašava novoosvješćivanje, vraćajući se na izvore liturgije, više nego uljepšavanje, posuvremenjenje i novu dekoraciju. Inkulturacija se više ne odnosi samo na nove nego i na stare crkve.

Da li je u dugoj povijesti Crkve postojalo zaista istinsko, tj. duboku ukorjenjenost rimske liturgije u njemačko-germansku kulturu jezika, znaka i glazbe? Pitanja su u biti teška; kratko odgovoriti ne pomaže jer je to već povijest pokazala više puta.

2. Živa vjera

Da li nam je jasno da liturgijska obnova najprije i temeljno zahtjeva duhovni trud?

Aktivna misa pretpostavlja živu vjeru. Savršenost i pedagoška ispravnost nikada ne mogu biti cilj liturgijskog djelovanja.

Ako se to dopusti, koje će posljedice imati osobito euharistijsko slavlje? Koliko vrednujemo u religioznoj nastavi "Uvod u liturgiju" (mistagoške kateheze)? U kojoj ćemo mjeri pokušati stvoriti pretpostavku za to da misa može postati mjesto iskustva Boga? Čime započinjemo pripremu za sv. misu

* Wolfgang Bretschneider, *Eine immer neue Quelle der Freude und Inspiration*, Gottesdienst XXVII(1993) 9, 65-67. - Preveo: Fra Frano Doljanin

(svetopisamsko čitanje, teološko-duhovna izmjena, tišina itd.)? Koliko se vremena priprema za sv. misu? U kojoj se mjeri pri tome postavlja pitanje vjere odnosno nevjere djece i mladih?

3. Liturgijska služba

Koliko je malo uspjele integrirati nove, ponovno otkrivene liturgijske službe kao "koncelebranti" u liturgiji i koliko su se oni za svoje zadatke pripremili?

Da li se s tim ozbiljno postupa - čuvajući različite sposobnosti, zvanja i ovlaštenja svih - da cijela zajednica zajednički djeluje, slavi, celebrira (liturgija klera, liturgijske zajednice)? Može li to imati vidljive posljedice za misne oblike, strukture, sadržaje, za prostor, za razmještaj sjedenja? Praksa prividnog rješenja i uloga alibija ("danas smijete jednom...") još nije nestala. Postoji li istinska, odgovorna zajednica ili prevladava još uvijek rad jednoga ili dva čovjeka. Kako se izlazi u susret želji da se iz liturgijskog slavlja priredi folkloristička ili medijsko zabavna priredba?

4. Mnogovrsnost liturgijskih oblika

Zapažaju li se i koliko na misnom okupljanju mnogovrsnost novih i starih liturgijskih oblika i glazbenih mogućnosti?

Mora li uvijek biti misno slavlje? Jutarnja i večernja molitva, molitva časova, misa tužaljki i pomirenja, slavlje sakramenata, procesija, hodočašća, molitava iz Taizéa itd. pružaju obilje mogućnosti koje su otvorene za sasvim nova iskustva.

Novi liturgijski obrednici prekinuli su s ranijim strogim pravilima i stvorili slobodni prostor koji još nisu otkrili crkveni glazbenici. Gdje se mogu možda čuti nove promjene pjesama, litanija, zaziva, doksologija? Uopće još ni djeca ne izražavaju temeljnu radost pjesmom. Dječja molitva, npr. samo da progovori, pokazuje liturgijsko i pedagoško neznanje. Moralo bi se razmišljati, da za sve istočnocrkvene liturgije nadaleko rečena liturgija je nemogućnost. Jači glazbeni oblik mise je još uvijek najbolje "oružje" protiv često kontraproduktivnog katehiziranja i pedagogiziranja liturgijskog slavlja.

5. Kvalitet teksta i pjesama

Za koji se kriterij odlučiti, koje tekstove, pjesme itd. preuzeti u sv. misi? "Dobro je, što dolazi!" "Dobro je bilo zamišljeno." Takve rečenice su više nego opasne, osobito se one nisu i danas obistinile. Ne može se odreći nastojanja (truda) oko kvalitete.

Redovnik Nippes svjedoči vjerski kliše, ali oni usprkos tome sprečavaju kreativnost, potamnjuju boju života, prisiljavaju, vode u ravnodušnost ili u fanatizam. Opasnost je kod običnog puka ta da su malo svjesni religioznosti. I kad se o ukusu pak raspravlja, tko ima dobre kriterije, koji će pomoći u napredovanju i traženju odgovornih sredstava. Ne može i ne mora biti svaki tekst, svaki pojam visoko umjetnički, ali bi trebao biti primjeren glasu i liturgijskoj funkciji. Što nam je danas potrebno, upravo su opet jednostavni sasvim osnovni oblik teksta, glazbe i simbola.

6. Estetska dimenzija

Kako vrednujemo estetsku dimenziju u prostoru za djelovanje?

Razumski dokaz i komunikacija riječju nedostaju za naviještanje vjere. Događaji, iskustva mogu se djelomično dokazati, pripovijedati i opečatiti vlastitim autoritetom. Iskustvo smisla i opstanka trebaju nam u sasvim posebnom načinu simbola. Tumačenje simbola u liturgiji i svakidašnjici igra sve veću ulogu. Estetski oblik liturgije kao cjelovitosti od riječi, glazbe, oblika (gestâ), pokreta, svjetla i boje itd., mora postati sve više središte religiozno pedagoškog djelovanja. Da li će to nastojanje uspjeti, ovisi i o tome kako ćemo iskoristiti vrijeme za to. Da li je moguće probiti nemilosrdnost (bezdušnost) našega vremena?

7. Koliko dolaze do izražaja u misi iskustva i doživljaji sudionika?

Da kršćanska misa ne postane rutina, da ne traje što duže ili da ne postane bezlični obred, potrebno je uvijek novo svjedočanstvo članova, koji drugima otvaraju oči, prepoznaju znak vremena, bore se protiv nepravednosti, otkrivaju novi Govor na gori, pronalaze nove oblike razmišljanja, molitava i zahvaljivanja.

Ovdje je i problem izražavanja. Prije svega su nesporazumi i nerazumijevanja najveći u molitvenom govoru tradicije, koji se često osjeća kao apstraktan, bez krvi, nerazumljiv, zastrašujući. Nalaze li se životno iskustvo i životni osjećaj današnjeg čovjeka, kako mlađeg tako i starijeg, čujni, uvjeravajući izričaj u misnim molitvama?

Takvi zahtjevi se ne smiju apsolutno postaviti (opasnost subjektivizma kao i pretjerane zahtjevnosti) nego moraju pristati na plodnu napetost s elementima tradicije koje je Crkva priznala kao izraz zajedničke vjere i u njima pronašla svoj identitet.

8. Uvođenje "odraslih" za misu

Da li odrasli katkad razmišljaju da djeca i mladi sada, i prije svega kasnije, trebaju doživjeti iskustvo mise za odrasle kao religioznu domovinu?

Uza sve potrebe za zajedničke mise mora se zbiti liturgijsko slavlje odraslih uvijek kao novo. Ne dogodi li se to, posljedice su porazne, a djeca i mladi postaju "religiozni". Osnovni elementi mise za odrasle moraju se prakticirati od početka. Pri tome su, najviše prikladne pjesme, kao most koji spaja generacije. Svoje opravdanje ima i pjesmarica "Slavimo Boga" uz druge što njezino prihvaćanje ne rijetko otežava, nije često njezina starost nego mlohavost i bezizražajnost njezina predstavljanja. Kad u cijelosti završi misa za djecu, nema više razvoja, naposljetku se - s ulaskom u slijedeći životni stadij - baci u vodu.

9. Euharistija pretpostavlja zajedništvo

Da li smo svjesni ozbiljnosti da već euharistijsko slavlje pretpostavlja zajednicu?

Zajednica i zajednički život moraju se naučiti. Ali, što se događa ako to nedostane (ispadne)? Može li se zajednički čin uopće doseći u liturgiji, budući da ne postoje zajednice kao subjekti službe Božje. Što se događa u liturgijskom prostoru da bi se ostvarilo kršćansko zajedništvo? Izvanjski čin u zajednici još nije garancija za pravu, duhovnu izobrazbu zajednice.

10. Kultura slavljenja

Kršćanskoj službi Božjoj je dano obećanje da će postati slavlje vjernika. Što slijedi iz toga za okupljenu zajednicu kao narod Božji?

Kultura slavljenja u liturgijskom prostoru, ali i u svakodnevnom prostoru, nije ni danas baš najbolja. Nesposobnost slavljenja ovisi kako o razumskom iskustvu tako i o dominaciji tehničke misli (tj. kako to izvesti). Oblici slavljenja ne pokazuju se jasnoćom, shvatljivošću i prozirnošću, nego mnogo više oni žele svijeta slomiti odbojnost, srušiti i za trenutak spoznaju vječnoga prenijeti u sadašnjost.

Gdje se pružaju u novije vrijeme, ali i u crkvenoj povijesti, ta slavlja? Slavlje vjernika u današnje vrijeme ne može bez umjetnosti i umjetničke napetosti. Budu li djeca i mladi za to osposobljeni, naviještanje prevesti u te umjetničke izraze, oni će učiti kao svjedoci neuništive čežnje.

Umjesto zaključka: "Karta svijeta ne zaslužuje ni da je pogledamo ako na njoj nedostaje zemlja utopija". (Oscar Wilde)